

KOHTALONSA TIETÄ

Kirjoittanut WILHELM FISCHER



N:o 22

MAILTA JA MERILTÄ

25 p:niä

SEIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

✦✦✦ Toimittanut TEUVO PAKKALA ✦✦✦

Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä

MAILTA JA MERILTÄ 22.

KOHTALONSA TIETÄ
SATU ONNESTA

KIRJOITANUT
WILH. FISCHER

Kohtalonsa tietä.

Steinbach, vapaa mies, eli linnatilallaan kunnioitettuna ja tyytyväisenä, kunnes hän eräänä päivänä kääntyi vaarallisesti sairaaksi. Kuitenkin Jumala häntä auttoi niin, että hän parantui. Ja kun hänen terveytensä oli palannut, kokosi hän kaikki, mitä talossa oli rahatavaraa, naulan puhdasta hopeaa, ja lähetti sen kaukaiseen luostariin uhrilahjana kirkolle poikansa Edelhartin myötä. Tämä poika oli vanhan isän ylpeys ja äidin ilo, niin otollinen oli hänen elämänsä ja niin hyväluontoiseksi osottautui hän olossaan ja tavoissaan kaikkialla. Hänen hyväsydämisyytensä ulottui kaikkiin luontokappaleihin, ja hyvänteon tuottama ilo teki hänet onnelliseksi ilman että hän sitä selvästi ymmärsi.

»Jumalan haltuun, rakas poikani!» sanoi isä pojan noustessa ratsunsa selkään, »olen sinulle oleva kiitollinen». Ja hänen äitinsä, Trosthilde rouva, syleili poikaansa sydämellisesti ja toivotti onnea matkalle ja tervennä kotia palaamaan. Samaa toivotti sitten myöskin isä, nimittäin tervetuloa kotiin, ja kun vihdoin viimein oli kylliksi hyvästelty, lähti poika ratsastamaan.

Seuraavana päivänä hän tuli kauniiseen, viheriään metsään ja

näki linnunpyydystäjän, joka puhalsi pilliin houkutellen lintu-parkoja liimatulle nuoralle, jonka hän oli pingoittanut metsään. Edelhartin kävi sääliksi noita pikkuvankeja ja hän pyysi miestä Jumalan nimessä laskemaan vapaaksi luontokappaleet.

Mies nauroi ja sanoi: »Jumalan nimessä en tahdo hukata päivä-työni tuloksia. Mutta jos sinua haluttaa, niin maksa minulle lunastusraha saaliistani, ja se on silloin sinun.»

Edelhart ajatteli heti: »Minulla on vain naula hopeaa ja se on minun vietävä luostariin uhrilahjaksi, kun rakas isäni on paran-tunut vaarallisesta taudista; se mitä minulla on muuta rahaa tas-kussani, riittää säästeliäästi pitäen matkarahoiksi. Mutta sydämeni haluaa, että lunastan linturaukat vankeudesta ja kuolemasta, joka niitä odottaa, päästän ne vapauteen ja elämään. Minä tar-joan hänelle neljännesnaulan hopeaa, ja loput kolme neljännessä kyllä suosittaa kaikki taivaan pyhät isääni siunaamaan.»

No niin, hän tarjosi miehelle lunnaat ja teki hänen kanssaan sopimuksen, että miehen, saatuaan hopean, tuli katkaista nuora ja laskea vapauteensa peipot, tiaiset, rastaat, viheriävarpuset ja mitä kaikkia muita lintuja siinä olikaan, jotka iloisina lähtivät lentoon.

Edelhartin lähtiessä ratsastamaan edelleen ei linnustaja luopu-nutkaan hänestä, vaan kulki hevosen rinnalla, kunnes he metsästä tulivat laaksoon. Miehen nimi oli Gebolf ja hän oli iloinen veitikka, laiha ja viekassilmäinen. Schirmingin luostarin edustalla, joka oli matkan määränä, Edelhart hyvästeli matkatoveriaan. Mutta tämä sanoi: »Luostarissa on vieraille huono ruokko. Minä tiedän hyvän majatalon tässä lähellä, mennään sinne ja juodaan lasi rai-tista viiniä.»

Edelhart vastusti: »Se ei käy laatuun, sillä ensin on minun täy-tettävä velvollisuuteni.»

Gebolf pilkkasi hänen kiirettään kirkkoon ja sanoi: »Poikanen sinä olet vielä, ja isäsi ratsastaa näkymättömänä sinun takanasi ja paukuttelee vitsalla selkääsi. Jos olisit mies, niin ei sinulta puuttuisi rohkeutta jättää munkit ja lähteä pitämään hauskaa iloisten toverien kanssa, joiden joukkoon sinut veisin.»

Edelhart hyppäsi hevosensa selästä, tarttui mieheen ja heitti hänet tantereeseen.

»Nyt nähnet», huudahti hän, »ettei minulta puutu rohkeutta!

Ja nyt lähden kanssasi majataloonkin, jos vielä haluat mukaasi. Neljännestunnin viivytyksen takia eivät pyhimykset mahtane närkeästä ja käydä välinpitämättömiksi isäni terveydestä.»

Gebolf nousi jaloilleen ähkien ja nauraen ja sanoi: »Partani kautta Sinä tartuit kiinni tuimasti ja sinulla on miehen nyrkit. Senpä vuoksi olkoon anteeksi annettu, enkä pidä sinulle mitään hampaani kolossa. Mutta elä vasta tuollaista leikkiä tee, muuten voisi sinut paha periä.»

»Pidätä sinäkin vasta kieleksi», vastasi Edelhart, »jos tahdot minun kanssani rauhassa olla. Sillä sille, joka minulle pahoja sanoja jakelee, en minä jätä kapanelkaa.»

Näin keskustellessaan tulivat he majataloon ja tapasivat hyviä tovereita, jotka istuivat lehtimajassa, jossa soitettiin harppua ja kilistettiin laseja. Nuorta Edelharta tervehdittiin ystävällisesti, kun hän tuli Gebolfin mukana, jonka he hyvin tunsivat. Ja Edelhart jätettyään hevosensa majatalon palvelijalle, istui joksikin aikaa pöytään toisten kanssa kilistelemään maljaa, eikä arastellut leikkiä, jota lasketeltiin hänen hurskaasta luostarimatkastaan, vaan hyvätuu isenasirotteli puolestaan sukkeluuksia pöytäpuheen höysteeksi. Sitä kesti niin kauan kunnes muuan esitti noppapeliä, johon toiset olivat suostuvaisia ja tahtoivat Edelhartiakin. Kun viini oli noussut hänen päähänsä ja hänen pöytäkumppaniensa pilapuheet hänen kieltäytymisestään häntä kiihottivat, niin hän taipui lopulta ja otti osaa peliin, kunnes uhrilahjan viimeinenkin kolikko oli hänen taskustaan hävinnyt. Eikä siinä kyllin, vaan hän pani hevosensakin peliin, ja se meni suitsineen ja satuloineen samaa tietä kuin uhrilahjan rahat. Silloin hänet valtasi katumus ja viha, hän sätti ja melusi, kunnes syntyi täysi riita, joka päättyi tappeluun teräaseilla. Ja sattui niin, että Edelhart löi muutaman tanteeeseen, johon tämä jäi maata verta vuotaen. Siitä toiset raivostasti huutamaan. He kaikki kävivät Edelhartin kimppuun, joka kuitenkin puolustausi urhoollisesti heitä vastaan ilmassa vongah-televalla miekallaan, ahdisti heidät ovelle ja lopuksi karkotti heidät pois koko majasta. Hän seiso nyt kumppaninaan vain Gebolf, joka oli tappelua rauhallisesti katsellut ja nyt neuvoi häntä pakenemaan kiireesti syyllisenä verityöhön. Vähitellen nyt raivostuneen Edelhartin järki selvisi, ja kun hän näki haavoittuneen miehen makaavan nurmikolla, kouristi hänen sydäntään äkkiä, ja hän

antautui tahdottomasti Gebolfin kuljetettavaksi. Tämä hiipi hänen kanssaan puutarhasta muutaman takaportin kautta läheiseen metsään, jossa he tiheikön suojassa riensivät edelleen.

Edelhart kuitenkin vähitellen hidastutti kulkuaan, huokasi ja koetti taas ponnistaa edelleen. Hän oli haavoittunut. Sitä hän ei ollut enemmin huomannut voimainsa ollessa tulvillaan, mutta nyt heikkous hänet valtasi, veri valui päästä. Äkkiä hämärtyi päivä hänen silmissään ja hän vaipui maahan. Hänen toverinsa otti hänet selkäänsä ja näytti olevan sitkeä mies, kun hän kuormansa kanssa levähtämättä kulki kulkemistaan.

Edelhart heräsi vuoteella oudossa huoneessa ja tunsi, että hänen päänsä oli sidekääreissä. Mutta hänen mielessään väikkyi surullinen kuva. Hänestä näytti joku, jolla oli hänen muotonsa, seisovan joen rannalla, jonka silta oli särkynyt ja oli puoleksi joessa. Toisella puolen oli kukkiva tasanko, jonne päivä kultaisesti paistoi. Mutta tämänpuoleisella rannalla, jossa hänen huokaava haamunsa seiso, lentelivät korvit.

»Kun minä synnyin», puheli hän, »paistoi aurinko, mutta sitten tuli äkkiä yö, ja minun sydämessäni paloi tuima tuli, joka nousi päähäni. Sellaisella tulella voin minä nähdä yön, ja se on aivan pimeä.

Sitten nukkui hän uudelleen, ja kun hän heräsi, seiso hänen vuoteensa ääressä tyttö, joka oli kaunis kuin tummatukkainen, tähtisilmäinen yö. Tyttö kuitenkin meni ovesta ja katosi huomattuaan Edelhartin hämmästyneen katseen, jonka hän loi tyttöön. Edelhart sai vähitellen takaisin voimansa, niin että hän kykeni nousemaan vuoteesta, mutta hänen sydämensä oli täynnä alakuloisuutta. Gebolf astui huoneeseen ja sanoi:

»Hyvä, että taas seisot jaloillasi ja olet vaatteissasi. Ole siis iloinen eläkä seiso allapäin. Kirkolle et voi enää ratsastaa, mutta sen sijaan sinulle on vapaa elämä avoinna, kun sinä olet urhokas poika.»

»Sinä et puhu minulle lohdutusta», vastasi Edelhart. »Minä tahdoin linnunpyydyspaikalla sanoa sinulle jäähyväiset ainai-seksi. Minä raukka olen häpeällisesti menetellyt rakasta isääni kohtaan. Mistä minä nyt saan hopean täyttääkseni lähetystoimeni?»

»Kun et sure tuota ollenkaan», sanoi Gebolf, »niin voi sinulle

helposti apu tulla. Sinä olet minun talossani, tuolla on portti ja muuri, vaan hopeaa ei ole. Kuitenkin saat, mitä haluat, seuraa vain minua rohkeasti.»¹

Edelhart seurasi häntä toiseen huoneeseen, joka oli kyllä avara, mutta jossa oli vain paljaat seinät, niin että huonekaluja oli vain pöytä ja sen ympärillä penkit. Pöydällä oli runsaasti ruokaa ja juomaa, ja penkeillä istui kuusi tahi kahdeksan miestä, jotka eivät lainkaan olleet ylhäisten herrain näköisiä, vaikka Gebolf heitä tervehti sellaisilla sanoilla. Edelhartin piti tervehtiä heitä kädestä, kun kukin heistä ojensi kätensä hänelle, ja istua heidän joukkoonsa. Nimeänsäkään he eivät näyttäneet salaavan häneltä, ja syystäkin, sillä ne olivat niin komeita kuin jokaisella heistä olisi ollut kruunu päässä. He puhelivat linnoistaan ja hoveistaan, palvelijoistaan ja hevosistaan, metsistään ja maistaan aivan kuin olisivat olleet kypäräniekkaherroja mitä vanhinta sukuperää, vaikka toisten vieressä oli vain pahainen rautakypärä ja toisten vain nahkalakki hanhenkynineen päähän pantavaksi. Aseita, miekkoja ja jousia ei puuttunut keneltäkään heistä. Edelhart ihmetteli itseksensä näitten korkeitten herrain seuraa, jotka niin veljellisesti istuivat hänen kanssaan, ja hän muodosti oman ajatuksensa heistä. Gebolf toimi isäntänä ja noudatti tarkoin arvokasta käytöstä ylhäisiä vieraita kohtaan. Kun iloiset kemut iltapuolella loppuivat, nousivat kaikki ja tahtoivat Edelhartia mukanaan metsään.

He menivät sitten arvokkaasti pihalle ja portista ulos, jolloin jokaisella oli miekka tahi jousi, mikä kullekin parhaiten sopi. Metsän alapuolella oli maantien polvi, siihen pysähtyivät he seisautuen pensaitten taakse. Ei tarvinnut kauan odottaa, kun kuului hevosten kavioiden kopsetta ja vaunujen jyrinää. Oli tulossa kauppatavarakuorma.

Se mitä sitten tapahtui, hämmästytti nuorta Edelhartia. Ylpeät herrat astuivat kaikki yhdessä pensaitten takaa maantielle kuorman eteen ja vaativat tieveroa, ja kun tähän vaatimukseen matkailijat vastasivat huudolla ja paljastetuilla aseilla, eivät ylhäiset herrat puolestaan osottautuneet välinpitämättömiksi, vaan vetivät miekkansa, iskivät, ampuivat ja pistivät, voittivat vastustajansa, ajoivat heidät pakoon ja jakoivat saaliin. Siinä Edelhart sai osakseen kolme neljännesnaulaa hopeaa toimittaakseen ne luostariin uhrilahjaksi. Mutta siihen ei hänellä vielä ollut aikaa.

Sillä kun he olivat palanneet takaisin ja suljetun portin takana muurien sisäpuolella istuivat pöydässä iloisia kemuja pitäen, oli seurueeseen tullut lisäksi muutamia ylhäisiä naisia, joista jokainen — kukin herratoverinsa kanssa — kilisteli lasia ystävällisesti, ja sen lisäksi käyttäytyivät he niin tuttavallisesti, ettei ilonpidännästä loppua tullut. Edelhartin viereen istuutui hento impi, jonka nimi oli Ezila ja joka oli Gebolfin tytär. Hänen siron, moitteettoman vartalonsa piirteet tulivat näkyviin hänen pukunsa pehmoisista laskoksista, joka oli punaista kullankirjailtua silkkiä, ja hänen muotonsa oli hymyilevä ja tumma tukkansa ihmeen kaunis ja tuuhea. Suuret, tähtimäiset silmät joskus hehkuivat liekeissä, saaden Edelhartin yhtäkaa kuumaksi ja kylmäksi. Tyttö kysyi Edelhartilta suloisella äänellä, oliko hänkin urhokkaasti taistellut, ja Edelhart vastasi, että hänen oli pitänyt puolustautua muuatta hurjaa miestä vastaan, joka oli käynyt hänen kimppuunsa, ja sen hän oli heittänyt tantereeseen. Ezila silloin kiitti häntä ja kiitokseksi ojensi hänelle valkoisen kätensä, jota Edelhart lämpöisesti puristi tietämättä minkä vuoksi.

Hän ei myöskään tiennyt, mistä johtui, että hän myöhemmin lasia kilistettyään hänen kanssaan, osottaakseen suosiollisuuttaan työlle, joka niin ystävällisesti katseli häneen, lahjoitti tälle hopeansa, jotka hän niin rohkealla tavalla oli hankkinut. Silloin tummatukkainen tyttö nousi istuimeltaan ja katosi. Siitä tuli Edelhart yhtäkkiä tyytymättömäksi ja olisi taas alkanut vaikka oljenkorresta riidan kenen kanssa tahansa, jollei Gebolf olisi vienyt häntä huoneesta ja saattanut makuuhuoneeseen, jossa hän pian viinin vaikutuksesta nukahti.

Herättyään hän oli alakuloinen, sillä hän oli nähnyt pahoja unia, niin että hän huokaillen puhui: »Mihin olen minä joutunut? Miten riemuisa oli lapsuuteni, miten kauniin päivän aurinko lupasi, ja nyt myrsky ja viha ovat syösseet minut kurjuuteen!»

Samassa oli Gebolfkin siellä ja poisti Edelhartin raskaat ajatukset puhellen osaksi ystävällisesti, osaksi pilkallisesti. Hän sanoi lopuksi:

»Missä sinulla olisi parempi elämä kuin meidän luonamme viheriässä metsässä vapaana miehenä, jos sinulla on rohkeutta rinnassa? Tieveroa vaadimme ja otamme ilolla, kun kieltäytyvät antamasta. Portti ja muurit ovat lujat, talo on piilossa, mitä pa-

haa meille tapahtuisi? Myöskin olisi myöhäistä sinun kääntyä takaisin, sillä sinä olet juuri meidän kanssamme ollut ryöstämässä ja saaliinjaossa kuin paras veitikka konsanaan, ja meidän kohtalomme on sinun kohtalosi. Sen vuoksi rauhoitu ja anna meidän iloita siitä, että olemme sinut vastaanottaneet avosylin.»

Edelhart puhui:

»Miten mielilläni jättäisinkään talonnel! Sillä te olette ylhäisiä herroja pensaat takana ja yleisellä tiellä maantierosvoja. Mitä te olette, se min stakin on tullut, ja sen vuoksi ovat asiani pahoin.»

Siihen sanoi Gebolf:

»Jos ei sinua miellytä olo luonamme, niin voit hakea paremman suojapaikan. Kuitenkin tahdon sinulle valalla vakuuttaa, että täällä voit viettää yhtä huoletonta ja vapaata elämää kuin missä muualla maailmassa hyvänsä. Ja se on sopivaa urhokkaalle miehelle, jonka muuten kaikkialla täytyy kokea taistelua.»

Edelhart laski alas katseensa ja mietti: »Nyt on myöhäistä etsiä muualta suojapaikkaa. Koska siis kohtalonani on olla kurja, niin on minun kohtaloni kannettava.» Ja kun hän myöhemmin kohtasi kauniin Ezilan, joka veti hänet puoleensa silmillään, niin ei hän ajatellut enää, että oli vaarallista täällä asua, vaan unhotti koko maailman, katsellakseen vain tätä valio-olentoa, joka hänestä näytti yhtä kiihottavalta kuin salaperäiseltä. Tyttö antoikin Edelhartin täydellisesti tuta, että tämä oli hänen vlassaan, ja kidutti Edelhartia, niin että tälle vastoin tahtoaan jäi niukalta aikaa ajattelemaan itseään ja täällä-olooaan. Ja kuitenkin Edelhart tunsii jonkinlaista onnea kidutuksesta. Ezila menetteli hänen kanssaan kuin hyväluontoisen typerän palvelijansa kanssa. Hän ei uskaltanut syleillä tytön siroa vartaloa, sillä Ezila sähähti kuin villikissa. Tekeytykö kaunis Ezila aina yhtä rajuksi kaikkia kohtaan, sitä ei Edelhart osannut tietää, kun oli kokematon näissä asioissa. Lopulta hän kuitenkin arveli: »Parempi minun olisi kaukana kuin täällä, ja jos olisi tilaisuus päästä, niin sitä käyttäisin.» Tämä ajatus oli niin voimakas hänessä, että hän aikoi yöllä kii- vetä kivimuurien yli muutamasta kohden, jossa muuri oli jonkun verran hajonnut. Hän aikoi poistua hyvästiä sanomatta.

Hän ei viivyttellyt kauan ryhtyessään tuumasta toimeen. Mutta kun hän tältien tuikkeessa kulki pihan poikki muurille, näki

hän valkoisen puvun, ja Ezila neiti tuli hänen luo ja kysyi: »Mitä puuhaillet vielä näin myöhään pihalla, hupakko Edelhart?»

Edelhart oli ääneti hämmennyksissään, ja Ezila siveli pehmoisella kädellään hänen leukaansa, jossa oli parranhaituvaa, ja sanoi: »Elä ole ajattelematon, poika, eläkö koeta paeta minulta. Sillä minä pitelen sinua kiinni silkkilangassa aivan kuin rautaisissa kahleissa. Sinä olet minun armaani, ja minä voin sinulle hyväkin olla, sinä typerä poika.»

»Jätä minut, sinä et pidätä minua», sanoi Edelhart sykkivin sydämin ja kääntyi pois. Silloin tyttö pelkäsi menettävänsä hänet, muuttui aivan viehkeäksi, kietoutui aivan lähelle Edelhartia ja puheli maireäänellä: »Sinun pitää lahjoittaa minulle helminauha, ja sinun itsesi pitää se panna kaulaani kamarissani.» Ja hän kietoutui yhä lähemmäksi, niin että hänen hengityksensä lämmitti Edelhartia, joka seurasi tyttöä ajattelematta enää pakoa.

Seuraavana päivänä Gebolf ja hänen toverinsa valmistausivat rohkealle retkelle tieveron kantoon kauppiailta, jotka toiselta puolen laaksossa aikoivat kuljettaa tavaroitaan Styran kaupunkiin. Silloin kaunis Ezila puhui Edelhartille: »Toverit lähtevät retkelle, ja sinun tulee osottautua yhdeksi parhaimmista. Kun minun nyt pitää kärsiä kaikki vaimon tuskat, niin pidä huoli siitä, että kun kotia tulet, sinä kannat syliini kalliita tavaroita, sellaisia kuin kauppiaat vievät markkinoille, kuten kultaisen sormuksen, kaulanauhan tahi ketjut ja hienoa silkkikangasta. Silloin olet tervetullut, ja minä olen sinulle hyvä, rakkaimpani, niin että sinä pääset kaikista suruista.»

Edelhart naurahti hyväntuulisesti ja vastasi: »Olen suruni unhottanut, kun sinä olet tullut minulle rakkaaksi, sydänpäpyni, enkä minä muuta tahdo kuin kaunistaa sinut kullalla ja kalliilla kivillä. Ole huoletti, minä tuon sinulle rakkautesi tähden kaikki, mitä urhokas mies voi maantiellä saaliikseen saada.»

Tähän Edelhartin muuttumiseen rohkeaksi, iloiseksi toveriksi olivat Gebolf ja muut hyvin kunnioitettavat herrat erittäin tyytyväisiä, ja tästä lähtien he yhdessä panivat toimeen mitä rohkeimpia kahakoita ja monen penikulman laajuudelta tekivät he tiet rauhatomiksi sekä toivat kotia runsaat saaliit. Edelhart oli aina ensimmäinen rohkeudessa ja kantoi kalliita tavaroita kauniille Ezilalle, joka häntä siitä palkitsi siten, että Edelhart uskoi sylissään pitä-

vänsä itse kukkivan ilon hengetärtä. Iloisella mielellä istui hän myöskin toisten kanssa pöydässä, eivätkä kemut ja lasien kilinä tehneet häntä surulliseksi.

Sillä, mitä joskus hänen sydämensä syvällä äänellä kuiskasi, ei ollut mitään vaikutusta. Sillä hänen mielensä oli kauniin Ezilan kirkkaan hymyn lamauttama. Kun notkea vaimo häntä syleili, unhotti hän elämänsä epäsoinnun ja sanoi: »Hoida minua aina niin hellästi, että olen tyytyväinen sinun kanssasi elämään!» Muuten Gebolf ja muut toverit ylistivät elämänsä ritarilliseksi, joka tuotti kunniaa ja jossa ei ollut vähintäkään väärää se, että he asevoimalla vaativat tieveroa vierailta kauppiailta, joilla omaisuutta oli yllinkyllin. Sitähän tekivät muutkin herrat maassa, jotka ratsujoukkojen kanssa tekivät saalisretkiä, sanoivat he, joten he olivat kunniallisempia ja siivompia, kun olivat ratsujoukotta. Ja niin tuli Edelhart vakuutetuksi, että heidän rohkea ammattinsa oli otollinen keisarille ja paaville. Joskus aikoi hän Schirmingin luostarille antaa naulan puhdasta hopeaa uhrilahjaksi, mutta hänen käsiinsä ei koskaan jäänyt saaliiksi saatua hopeaa, sillä tuo suloinen vaimo sen häneltä houkutteli. Ja jos tämän puolelta oli joskus rauha, niin houkuttelivat toiset toverit häneltä, mitä sattui taskussa olemaan.

Tätä menoa kesti, kunnes tuli käänne. Gebolfin ylhäinen joukkue joutui huutoon laajalti maassa, ja kuului paljon valituksia laimentumattomasta innosta, jolla nämä vapaat herrat harjoittivat tieveron kantoa.

Vihdoin saapui Styran maakreivin vouti apuun. Ja kun taas kerran kauppiasmatkue kulki laaksossa ja pensaston ritarit aikoiivat toimittaa ammattiaan, ratsasti väijyksistä esiin rautainen joukko aseellisia, joita vouti johti, ja syntyi ankara taistelu, jota kesti hyvän aikaa. Vihdoin rohkeat tieveronkantajat joutuivat häviölle ja vangittiin. Sitten löydettiin heidän polkunsa heidän varustettuun pesäänsä metsässä. Siellä oli vielä naisia, jotka otettiin sieltä, sekä kaikki saalis, mitä pesässä oli säilössä. Kaunis Ezila vain oli ajoissa paennut, sillä hänelle oli tuonut tiedon uhkaavasta vaarasta muuan ilveilijä joukkue, jonka kanssa hän oli yhteydessä. Hän vietti kiertelijän elämää, mutta kuinka kauan, sitä ei kukaan tiedä.

Kun nyt vapautensa menettäneet maantieherrat Styraassa kuu-

lusteltiin, niin heidän kertomuksistaan selvisi, että joukosta puuttui yksi, jota pidettiin rohkeimpana ja jonka nimi oli Edelhart. Tätä etsittiin innokkaasti. Edelhart oli puolustautunut ylivaltaa vastaan, kunnes kaikki näytti menetetyltä, ja sitten, miekalla rai-vattuaan tiensä, paennut.

Kun hän harhaili pakosalla, piilotellen metsissä ja vuorilla vai-voin elätellen henkeään, tunsu hän sydämessään, että häntä oli vallinnut paha henki, joka oli saanut hänet karkoutumaan ihmisten joukosta. Hän yhä pakoili takaa-ajajiansa, jotka eivät luopu-neet häntä etsimästä, ja kun oli ainainen vaara joutua heidän kynsiinsä, heitti hän miekkansa menemään, ja meni vuorityömieh-ten luo, joita täällä Söberbergissä on ollut vanhoista ajoista met-talleja kaivamassa. Näiden kävi sääliksi häntä ja he ottivat nuo-ren, kurjan pojan mukanaan kaivokseen. Kaivoksessa ryhtyivät he päivätyöhönsä ja varustivat Edelhartinkin lampulla. Sitten hän pian oli yksinään muutamassa kaivoksen käytävässä, ja yötä, joka hänet nyt ympäröi, ei hänen lamppunsa voinut kirkastaa. Niin hänen elämänsä synkkyudessa ei ollut ainoatakaan valon sä-dettä. Hänen jalkansa liikkuiivat silmänvalon ohjaamatta, ja hän mielessään näki kohtalonsa pahaa unta. Kun hän väsyi, istahti hän, ja hänestä tuntui, kuin olisi hän suljettu kiviseen ruumis-arkkuun. Hän istui kalliotantereella, allapäin, kädet polvien ym-päri kiedottuina.

»Voi minua!» puheli hän, »miten kummasti olen syösty syvyy-teen, ja kuitenkin sydämeni oli riemua täynnä iloisen lapsuuteni aikana ja vielä myöhemmin! Onko Jumala minut hyljännyt, kun en kulkenut hänen tietään. Minkä vuoksi minua siihen neu-voit, syntinen sydämeni? Rinnassani kuiskutti ääniä, mutta minä kuuntelin vain yhtä, joka vei syvyyteen. Minkä vuoksi? — Koska olin syntynyt kurjuuteen, ja enkeli, jonka oli valvottava ääressäni, oli pahahenki, jota minä suostuin seuraamaan. Voi! Mitä on mi-nussa, joka taipui tuollaiseen haluun? Kuinka kauan pysyikään murhe minusta kaukana, kunnes se minut alisti ja teki palvelijak-seen! Synnyttyäni täytyi valon paistaa ylitseni, minkä vuoksi siis tuskaa, minkä vuoksi kurjuutta? Minkä vuoksi on kuolema parempi? — Mikä on kuolema? En tiedä sitä. Sitä etsin ja siltä kysyn: Minkä vuoksi on Jumala minun sydämeni syntiin saattanut, kuolema? Sinun tulee se minulle sanoa, sillä kuolemassa on Ju-

mala niinkuin elämässäkin. Minun päätäni polttaa, minä en voi tutkia, mutta minun täytyy saada sinun kauttasi kuolema, tietää elämäni julma salaisuus, sillä Jumalan luo vie ainoastaan kuolema.»

Edelhart hypähti istualtaan ja silloin sattui hänen jalkansa horjahtamaan, hän suistui maahan, ja lamppu hänen vyössään sammui. Kun hän taas nousi, oli läpäisemätön pimeys hänen edessään. Hän veti henkeä syvään, ja haudanyössä heräsi hänen sydämessä elämänhalu kuin loimuava liekki.

Hän aikoi kääntyä sinne päin, josta oli tullut. Mutta hän erehtyi suunnasta ja kulki harhaan. Usein kompasti hänen jalkansa, mutta hän pysytteli seisaallaan. Kauan hän kulkea hapuili edelleen, niin ettei hän voinut arvioida aikaakaan. Ja kun hänen ruumiinsa oli väsynyt, nousi kauhunkuvia hänen valottomien silmiensä eteen. Pahahenki nousi hänen sisästään vuoren kuiluun ja lähetti peikkoja ja aaveita eksyneen eteen, ja hän kuuli öisiä uhkaavia ääniä ja näki kummallisia kiduttavia kuvia. Aivan kuin hänen syntinen sydämensä olisi vaihdellut tuhansissa muodoissa, niin välkkyivät ja mylvivät aavemaisesti vuoren raivostuneet henget hänen edessään, ja hän kuuli moniäänisen huudon: »Eksynyt! Eksynyt!» Yö oli muuttunut jättiläishirviöksi, joka tavotti kädellään häntä ja uhkasi hänet tukehduuttaa.

Edellä juoksevat henget haavoittivat hänen kätensä ja otsansa, ja hänestä kuulosti, kuin peikot kaukaa kallion kohdusta olisivat syytäneet hänelle pilkkasanoja ja yhteen ääneen huutaneet: »Syvyyteen! Syvyyteen!» Veden kohina kallion halkeamissa oli kuin hurjan sotajoukon huuto, joka häntä seurasi, eikä hän voinut kääntyä takaisin. Kauhu hänen edessään ja kauhu hänen takanaan ahdisti häntä lähestyvän kuoleman kuvilla. Mutta hän lausui itsekseen: »Minä tahdon hakea elämää.» Ja hän kulki ponnistaen viimeiset voimansa. — Hänen edessään pilkoitti valo, joka hänestä näytti kuin taivaan tähtönen mustassa yössä, ja kun hän edelleen hinasi itseään, niin tapasi hän kapean aukon vuoressa, jonka edessä kasvoi pensas. Hän tunkihe aukosta ja oli päivänpaisteessa.

»Minä olen elämän löytänyt», sanoi hän ja iloitsi. Hän ensin levähti ja kulki sitten edelleen. Vähitellen hänestä seudut näyttivät tutuilta. Kallioulouhikko oli jäänyt hänen taakseen, vuorenrinne ja metsä loistivat viheriöinä, lähde pulppusi sammaleisesta kalliosta. Hän pesi veriset kätensä ja otsansa ja joi virkistyksek-

seen. Maa oli kukkainen ja sininen taivas valoisana kaartui hänen ylitsensä. Viheriät metsävuoret olivat kuin tuttavalliset kasvot, ja kaukaisten kukkulain siniset huiput loihdivat esiin hänen lapsuutensa kuvia. Jumalan maailma oli kaunis ja pyhä kuin kirkko, ja Edelhart, pakolainen, hymyili kuin olisi hän yhtäkkiä unhottanut itsensä ja elämänsä. Jotakin ihastuttavaa levisi yltäylessä hänen ympärillään, ja kun metsä loppui, oli hänen edessään hänen kotinsa, linnatila vaatimattomine muureineen ja yksine torneineen. Hänen isänsä, äitinsä, vanha piha, hänen pieni kamarinsa, hänen onnellinen lapsuutensa, kaikki oli elävänä hänen edessään, ja yhtäkkiä näytti hänestä taas, kuin olisi hän seisonut tuhannen penikulman päässä siitä.

Kun Edelhartin äiti Trosthilde hämärän tultua astui huoneeseen ja sytytti lampun, näki hän miehen seisovan oven ja uunin välisessä loukossa. Hän peräytyi pelästyneenä, mutta silloin puhui mies: »Etkö tunne minua, äiti? Olen poikasi, Edelhart!»

Äiti tunsikin äänen ja huudahti tuskan valtaamana, mutta sitten hän syleili häntä ja huusi: »Lapseni, minun kadonnut lapseni!» Itkettyään aikansa vei hän pojan pöydän luo ja katseli hänen kasvoihinsa, lampun valossa, ja se oli hänen poikansa Edelhart ja samalla joku toinen, vieras. Virtana valuivat silloin äidin kyynelleet, ja hän valitti: »Voi! Minun poikani Edelhart, joka Jumalalta oli saanut kukoistavan muodon, kuinka hän on kuihtunut! Se saattaa minut murheesta kuolemaan.»

Ja Edelhart sanoi: »Minulle on suuri murhe tapahtunut, kun olen oikealta tieltä poikennut, ja minä tahdon sen kantaa, ja taitamattomuuteni korjata, miten taivaalliselle Herralle on mieleen. Mutta elä ole sinä minulle vihassa, sillä sinä olet äitini, ja sinun kasvosi nähdäkseni olen minä tullut tänne kurjuudesta, että saisin lohdutusta silmäisi valosta, ennenkuin menen pois. Sillä minä olen suuri syntinen ja olen rikkonut Jumalaa ja ihmisiä vastaan sokeudessaani pahana maantierosvona, jota vouti ajaa. Maanpakolainen olen, rauhaton ja lain suojaamaton, mutta sinun tulee antaa minulle anteeksi, koska olet äitini, sillä Jumalakin taivaassa antaa minulle anteeksi.»

»Niin, niin, minä annan sinulle anteeksi!» itki äiti hänen kaulassaan, »kaikki annan sinulle anteeksi, koska olet lapseni, olit minun kallein omaisuuteni, olit minun hyvä, kaunis Edelhartini,

ja vaikka kaikki muut sinua vihaisivatkin ja ensin kaikista isäsi — minä annan sinulle anteeksi!»

»Isäni!» lausui Edelhart häveten ja katkeran surun valtaamana ja painoi päänsä rinnalle.

Sillä samassa astui vanhus huoneeseen, ja kun hän vierasta katseli, tuli hän lähemmäksi, silmäili häntä hämmästyneenä, säikähti niin että koko ruumiinsa vapisi. Sitten paisui vihan suoni hänen otsallaan, ja hän osotti sormellaan ovea ja lausui yhden ainoan sanan: »Ulos!» Ja Edelhart lähti allapäin huoneesta.

Äiti yritti lähteä hänen jälkeensä, mutta vanhus pidätti häntä tarttuen hänen käsivarteensa. Mutta epätoivoisen voimalla äiti kiskaisi itsensä irti ja riensi poikansa jälkeen. Hän vei hänet pieneen kamariin, joka oli ennen ollut pojan huoneena, toimitti ruokaa, juomaa ja valoa ja sanoi: »Odota minua täällä, minä palaan pian.»

Sitten meni hän puolisonsa luo, joka istui pöydän luona synkän vihan vallassa eikä vastannut vaimonsa lempeihin sanoihin. Vihdoin hän kohotti päänsä ja huudahti: »Minä annan hänet vouldille, että hänen kaulansa katkaistaan.»

Siihen äiti huudahtaen vastasi: »Kovasydäminen mies! Eikö hän ole sinun poikasi niinkuin minunkin! Minä olen hänelle uskollinen, ja kun kaikki hänet hylkäävät, niin minä en häntä hylkää.»

Ja hän meni turvattoman poikansa luo kamariin ja istui valit- taen ja lohduttaen hänen luonaan koko yön aamunkoittoon saakka.

Kun Edelhart oli hänelle kaikki uskollisesti kertonut, sanoi äiti: »Sinun asiasi eivät ole hyvin taivaassa eikä maan päällä, mutta minä en sinua hylkää, sinun elämäsi on minun elämäni. Hyvä Jumala, anna minulle anteeksi, että minä teen puolisoani vastaan poikani tähden, jonka minulle olet lahjoittanut! Niin vanha kuin olenkin, kuljettavat jalkani minut Styran linnaan maakreivi Ottokarin luo. Häneltä rukoilen poikani henkeä sinun avullasi, taivaan Herral Sillä minä olen surun murtama ja turvaan sinun apuusi, kaikkivoipa Vapahtaja, joka lohdutat kaikki murheelliset sydämet. Odota vielä hetkinen, poikaseni, minä varustaudun matkaa varten, sitten lähdemme ja menemme maakreivi Ottokarin, sinun tuomarisii eteen.»

Poika vastasi: »Niin, minä antaudun oikeuden käsiin.»

Sitten äiti Trosthilde varustautui matkalle ja paitsi sitä, mikä oli välttämätöntä, otti hän ainoan koristekalunsa, joka hänellä

oli, kultaisen kaulaketjun, ja kätki sen pukuunsa. Sitten hän meni puolisonsa luo saadakseen hänen suostumuksensa ja ilmoitti hänelle päätöksensä matkustaa maakreivin luo. Vanhus sanoi synkästi: »Miten sinä, ijäkäs vaimo, kestät vuoristomatkan vaivat?» Ja kun vaimo loistavin silmin vakuutti menevänsä poikansa kanssa vaikka maailman loppuun, vastasi mies: »Tee mitä et voi tekemättä jättää. Mutta minun silmiäni eteen hän ei saa koskaan tulla, tuo, joka muinoin oli poikani.»

Trosthilde otti itkien jäähyväiset puolisoltaan, joka kääntyi pois päin ja piti kättä otsallaan. Ja äiti sauva kädessä astui poikansa kanssa portista matkatakseen Styran linnaan. Hänellä oli mukanaan pieni mytty, jossa oli matkaeväitä. Sitä kantoi Edelhart, joka asteli äitinsä vieressä ja ajatteli: »Kuinka olen minä kurja onnellinen saadessani astua äitini vieressä! Kun saan katsoa hänen kasvojaan, niin taivaan armo lepää ylläni. Mutta voi, minä olen kuolemaan tuomittu, ja suru ei ole minun, vaan hänen.»

Tämä ajatus painoi häntä niin, että hän oli ääneti ja ainoastaan joskus, kun äiti Trosthilde koetti lohduttaa häntä lempein sanoin, kohotti hän päätään ja onnellisena katsoi äitinsä silmiin, jotka hänelle surullisina loistivat. Niin matkasivat he edelleen, olivat yötä hyvien talonpoikaisihmisten luona, ja kulkivat taas koko seuraavan päivän hidasta kulkua, vanhan vaimon voimien mukaan. Hän ei sanonut tuntevansa väsymystä ja hymyili, kun Edelhart valitti pelkoaan hänen uupumisestaan.

»Minä en uuvu», sanoi hän, »ja minun uskollisuuteni sinulle, poikani, ei voi horjua, sillä se on luja kuin tämä vuori ympärillä, koska Jumala niin tahtoo.»

»Miten olen sellaista sinulta ansainnut!» huokasi Edelhart, mutta hänen kasvonsa olivat kirkkaat.

Jokaisen pyhimyskuvan ja ristin luona, joita oli tien varressa, rukoili hurskas äiti, ja Edelhart pani kätensä ristiin ja ajatteli: »Äitini on minun pyhimykseni, joka minun puolestani rukoilee.» Kun he lepäsivät muutaman lähteen luona eikä Edelhart ottanut ruokaa, jota äiti hänelle eväsymytystä tarjosi, niin sanoi äiti: »Olenhan sinua ruokkinut, kun olit pieni lapsi, ja sinä halulla söit. Minkä vuoksi et nyt tahdo, että sinua ruokin, koska olen äitisi nyt niinkuin olin silloinkin, ja minun rakkauteni sinuun kuohuu kuin pulppuava lähde vuoresta, ja vielä runsaampana ja ehtymättömänä?»

Silloin Edelhart otti ruokaa, söi ja joi ja oli jonkun aikaa iloisella mielellä, kunnes taas matkaa jatkettaissa murhe hänet valtasi. Illalla tulivat he Schirmingin luostariin ja pyysivät yösjaa, joka heille mielellään suotiinkin, kun myrskyilma oli nousemassa. Ja siellä he sillä aikaa, kun ulkona sade virtana valui, kumpikin lepäsi pienessä kammiossaan ja kuunteli ukkosen jyrinää, kunnes uni heidät valtasi. Seuraavana aamuna meni Trosthilde rouva kirkkoon ja rukoili palavasti alttarin edessä. Sitten kutsui hän Triesler munkkiveljen luokseen, antoi hänelle kultaisen ketjunsä ja sanoi:

»Minun puolisoni on määrännyt luostarille naulan puhdasta hopeaa kiitokseksi parantumisestaan ankarasta taudista. Ottakaa tästä kultaketjusta korvaus, ja se mitä siinä on enempi, on sitä varten, että muistaisitte rakasta poikaani Edelhartia rukouksis-sanne, sillä hän tarvitsee taivaan suojelusta.»

Kiitellen yösjasta hän lähti luostarista, ja he jatkoivat matkaansa, kunnes he vuolaan Ennjoen rantaa laskeutuen tulivat Styran kaupunkiin. Kun he astuivat sillalla lähestyen porttia, niin istui muuan vahtisotilas porttiholvin penkillä. Tällä oli leveä, vielä arpeutumaton haava kasvoissa, ja hän nousi seisomaan, kun hän näki Edelhartin, astui häntä kohti ja tunsu hänet Gebolfin joukkolaiseksi. Hän huusi:

»Aha! tuossa on muuan sen joukon johtajia, jonka me äskettäin hajotimme. Hän aikoo päästä livahtamaan portista toimeenpannukseen jotakin onnettomuutta kaupungissa! Tämä on kaikista rohkein, ja haavan, joka minulla on kasvoissani, olen häneltä saanut. Sen palkitkoon hänelle se paha vihollinen ja eräs toinen, joka hänet toimittaa sielunvihollisen luo, nimittäin pyöveli, joka sinun pöytäkumppanisi, sinä vekkuli, on jo toimittanut sinne, mihin ei yhdenkään kunniallisen miehen sielu tule. Sinne ovat joutuneet kaikki muut, paitsi yksi ainoa, Jumala paratkoon, tuo, jonka nimi on Gebolf ja joka meiltä ilkeällä viekkauksella pääsi karkuun tornista. Mutta me saamme hänet vielä kiinni, niinkuin sinutkin nyt!»

Ja hän heti vangitsi Edelhartin, joka antautuikin äänettömänä katsahtaen vain äitiinsä, jonka valitus viilsi hänen sydäntään. Hänet heitettiin lujaan maanalaiseen vankityrmään, ja vanha rouva, josta ei enempää välitetty jäi yksin seisomaan. Ponnista-

malla kaikki voimansa pysyi hän jaloillaan ja sai tukahdutetuks tuskansa. Kaupungissa haki hän asunnon ja sai sen vähäisestä maksusta. Seuraavana päivänä pyysi hän päästä Styran linnaan ja saikin luvan, ilmoitettuaan asiansa muutamalle kamariherralle, ja hän tuli saliin maakreivi Ottokarin eteen, joka istui korkealla istuimellaan ankaran näköisenä.

Kun maakreivi näki vanhan vaimon surullisen muodon, alkoi hän ensimmäisenä puheen: »Mikä on pyyntönne, jonka tähden olette kulkenut pitkän matkan kotoanne Styran linnaan. Jumala on teitä rangaissut pojalla, josta on tullut maantierosvo, jonka kaulalle miekka lasketaan. Jos teistä itsestänne näyttää joku puu olevan hyvää lajia, niin kasvaa kuitenkin maastanne turmeltunut hedelmä, joka putoaa, koska se on mädännyt. Kuka voi teitä auttaa, kun Jumala on teitä vastaan?»

Tästä puheesta vaimo raukka tunsu suurempaa tuskaa kuin koskaan ennen, mutta hän pidätti suurella vaivalla valituksensa ja sanoi:

»Korkeasti kunnioitettava herra, joka täällä istutte tuomarin istuimella Jumalan asettamana, kuulkaa minua ja ottakaa armolliseen huomioonni sanani, kun minun surun ja vuosien köyrystämän vanhuksen täytyy valittaa teille tuskaani — kuulkaa minua, että teidän lempeytenne olisi yhtä taivaallinen kuin valtanne on mahtava. Poikani — Edelhart on hänen nimensä — ei voi koskaan ihmisten joukossa kunniaa vaatia, sillä hän on kuolemantuomion alainen. Mutta Jumalan edessä, edessä sen tuomarin, joka sydämet tutkii, on lapseni alhaisine tekoineen viaton. Elkööt minun sanani kuuluko uskomattomilta, koska olen äiti, joka rakkauden sokaisevana näin puhun! Minun ja isänsä ylpeys hän oli muinoin, riemumme hohtokivi. Miten hyvä lapsena, miten herttainen nuorukaisena! Hän ei voittanut ainoastaan ihmisten sydämiä, niin että he katselivat häntä mielisuosiolla, vaan Jumalan järjettömät luontokappaleetkin hänestä pitivät, koska tiesivät, että hän oli hyvä heille niinkuin kaikelle, mitä taivaan ja maan luoja on tehnyt. Sellainen hän oli. Kuinka toivoinkaan, että hänestä on tuleva jalo, sukumme kaunistus! Kuinka toivoinkaan, että ainokainen poikani on oleva meidän vanhusten turva! Ja miten onkaan hänestä tullut aivan toinen! Eräänä aamuna hän ratsasti pois, kauksiina kuin kukkiva kevät, ja sitten hän palasi eräänä iltana sai-

raana kuin lehdetön syksy. Hän on minulle kaikki tunnustanut. Ja silloin huomasin, että pahat konnat saivat houkutelluksi hänet hairahtumaan oikealta tieltä ja synkkä, käsittämätön sallimus määrsi, että kaiken sen piti tapahtua, mikä vei hänet turmioon. He houkuttelivat hänet ensin toveruuden nimessä juomaan, sitten hankkivat riitaa, ja kun hän oli yhden heistä paljastetulla miekalla haavoittanut, niin oli taottu ketjun ensimmäinen rengas, joka kahlehti hänet huonoon seuraan. Niin vahvat kuin hänen ruumiinsa voimat olivat, niin heikko oli hänen tahtonsa. Mutta Jumala katsoo hänen sydämeensä ja näkee, että hän on vielä tänään enemmän ajattelematon lapsi kuin rikksellinen. Te, armollinen herra, nähkää niinkuin minun äidinsilmäni näkee! Te, joka istutte yläpuolella muita ihmisiä, kohotkaa myöskin ihmissäädösten yläpuolelle ja käyttäkää armoa siinä, missä ihmiset tuomitsevat! Sillä minä tunnustan edessänne, että olen syntiä tehnyt lapsessani, sydämeni, vereni on rikkonut, ja minä olen äiti! Odotan teidän suloiselta lempeydeltänne tuomiota, ja koska minä sieluni syvimässä en mitään pahaa tunne enkä lapsenikaan sielussa voi löytää juurtunutta pahaa, niin odotan tuomiota, joka perustuu taivaalliseen armoon — antakaa, antakaa tuomiol!»

Ja hän vaipui lattialle, syleili maakreivin polvia ja silmät tuskaa täynnä katsoi häneen. Rukoilevat äidinsilmät, jotka puhuvat pohjatonta tuskaa, liikuttivat maakreiviä niin, että hän nosti vanhan vaimon lattialta ja sanoi: »Menkää, tahdon asiaa tutkia ja tehdä niin lempeän tuomion kuin mahdollista. Poistukaa nyt.»

Äiti Trosthilde pani ristiin kätensä maakreiviin päin ja poistui sitten, kuten oli käsketty. — Kului useita päiviä, ja sitten sai murheen murjoma äiti pääsyn Styran linnaan ja tuli maakreivin eteen. Tämä puhui hänelle: »Hyvä rouva, minä teille ensin julistan iloisen sanoman, että teidän poikanne saa pitää henkensä, koska on tullut ilmi, että hän ei ryöstetystä saaliista ole itselleen mitään pidättänyt. Mutta kaupungin tuomarit ovat oikeaksi nähneet, että hänen tulee kärsiä häpeäpaalu- ja kaularautarangaistus julkisella torilla. Sen enempää en kaikella vallallani ole voinut aikaan saada. Sillä ase kädessä hän tuotti kaupungin kauppatavara-liikkeelle tuntuvaa vahinkoa ja estettä, ja tästä rikoksesta, johon hän on syyllinen, on se lievin rangaistus, minkä tuomarikunta on

hänelle tuominut. Huomenna aamuvarhaisesta auringon laskuun saakka on hän julkisella torilla häpeärangaistuksen alainen. Sitten lasketaan hänet irti, hän on vapaa ja on teidän, ja voi mennä teidän kanssanne, mihin tahdotte.»

Äiti raukka itki ilonkyyneliä siitä, että hänen poikansa henki oli pelastettu, ja hän kiitti maakreiviä hartaasti ja toivotti hänelle taivaan siunausta. Hän kiitti siitä, että pojan henki säilyi, kaikesta muusta hän tahtoi lohdutusta pyytää Jumalalta ja hänen pyhiltään. Ja niin hän lausui jäähyväiset maakreiville, joka armollisesti ojensi kätensä, sitten meni hän poikansa luo.

Hän tuli poikansa luo maatyrmään, jossa tämä oli vapautettu kahleistaan, koska hänen ei tarvinnut kärsiä kuolemarangaistusta. Ja äiti iloisenä sulki pojan syliinsä ja puhui:

»Lapseni, maakreivin armosta on sinulle lahjoitettu henkesi, siitä kiitän häntä aina hyvälle Jumalalle! Mutta sinun pitää seisoa päivä häpeäpaalussa rauta kaulassa. Sitten olet vapaa ja voit lähteä minun kanssani, emmekä koskaan erkane, niin kauan kuin oloni täällä maan päällä kestää. Iloitse kanssanil!»

Edelhart vastasi surullisena: »Miten voin kanssasi iloita! Parempi olisi minulle ollut kuolla kerrassaan kuin koko pitkä päivä seisoa häpeäpaalussa.»

Äiti raukka koetti torjua sellaisen puheen, mutta ei hän kuitenkaan saanut lohdutetuksi poikaansa, niin alakuloinen hänen mielensä oli.

»Olisit antanut minun kuolla», sanoi hän, »miten voi sellainen elää, joka on seisonut häpeäpaalussa!»

Äiti huudahti: »Sinua, kovasydäminen! Etkö tahdo säästää minun elämäni? Minä olen kuitenkin kaikki tehnyt rakkaudesta sinuun. Mitä häpeäpaalu mieltäsi myllertää? Katsos, minä seison sinun vieressäsi, ja kaikki ihmisten iva ja pilkka kohtaa minua, jos voivat pilkata harmaita hiuksiani. Lohduta mielesi, rakas poikani, ja kärsi, mikä kärsittäväksesi on pantu, minun vuokseni, joka kaiken sinun tuskasi ottaisin itselleni ja ainakin autan sinua sitä kantamaan. Otsani on oleva sinun kilpesi, ja ihmiset sanovat: Tuo ei ole mikään häpeänalainen, jonka häpeän hänen nuhteeton äitinsä jakaa, hän on vain onneton! Minä olen vain onnellinen saadessani seisoa sinun vieressäsi, olipa missä oli, ja Jumala lahjoittaa meille taivaan.»

Silloin pojan sydän heltyi, niin että hän kasvot pois päin kääntettyinä sanoi: »Äiti, tapahtukoon sinun tahtosi.»

Äiti kiitti poikaansa ja hankki tuomareilta luvan saada odottaa poikaansa tämän vieressä häpeäpaalun luona.

Torille oli pystytetty paalu, siihen sidottuna seisoi Edelhart aamunkoitosta kaiken kansan nähtävänä, jota oli kokoontunut. Hän seisoi rauta kaulassa, ja hänen kasvonsa olivat kalpeat ja värittömät. Siihen saapuneet kuitenkin pian vaikenivat lasketelimesta tavanmukaista pilaa syntisestä. Sillä he näkivät seisovan hänen vierellään vanhan vaimon, joka kyyneleiset silmänsä häneen suuntasi, mutta jonka muoto kuitenkin näytti hänelle hymyilevän lohdutusta. Ja he saivat tietää, että tämä oli hänen äitinsä, nuhteeton vaimo, joka rakkaudesta poikaansa alistui häpeäpaalurangaistukseen. Silloin väkijoukko pysyi ääneti, ja kaikki katsoivat kunnioituksella äitiä ja hänen poikaansa. Mutta pojan sydämessä asui kuolema, ja ainoastaan äidin läsnäolo karkotti synkkyyden hengen vallan, niin ettei sen kynsiin poika hengettömäksi uupunut. Sillä äiti kuiskasi hänelle hiljaisella äänellä rakkauden sanoja, ja hänen otsansa oli hänelle loistavana lempeyden kilpenä estämässä jokaisen nuolen. Mutta kansa huusi:

»Katsokaa jaloa äitiä, katsokaa hyvää, vanhaa vaimoa! Totisesti hän on pyhimys, ja jos hänen poikansa on ryöväri, niin hänen pahattekonsa annetaan anteeksi taivaassa.»

»Ei, hän ei voi olla ryöväri», puhuivat naiset, jotka seisoivat ympärillä. »Miten nuori ja kaunis hän on vielä muodoltaan! Miten koskekaan häpeä hänen sydäntään, miten surullista on häntä nähdä! Ja he kaikki säälivät häntä. Kauan kului jokaisen tornin kellonlyöntiin, pitkä oli neljäntuntikiärsivälle, toivottoman pitkä oli tunti ja ijankaikkisuus oli päivä aamunkoitosta auringonlaskuun. Kuitenkin tässä ijankaikkisuudessa kuului äidin ääni, ja poika voi kuunnella. Hänen sydäntään huojensi, koko maailma hävisi hänen silmistään, ja ainoastaan hänen äitinsä eli, jonka elämä oli hänen elämänsä. Ja kukistumattomilla voimilla seisoi äiti poikansa vieressä ijäisyyden pitkän päivän, väsymättä, uupumatta ja hänen sanansa olivat pojalle ruoka ja juoma, jotka häntä virkistivät auringonlaskuun saakka.

Silloin hän oli vapaa, irti, ja voi mennä äitinsä kanssa, mihin tahtoivat. Kun he lähtivät paalusta, antoivat ihmiset heille tietä,

ja naiset tarttuivat vanhan äidin käteen ja puristivat sitä, koskettivat hänen pukunsa liepeisiin ja huusivat onnentoivotuksia. Trosthilde vei poikansa majataloon, jossa hänellä oli asunto. Siellä viettivät he yön ja lepäsivät, Edelhart nukkumatta, mutta äiti nukahti väsymyksestä. Seuraavana päivänä he astuivat kaupungin portista kotia kohden.

Edelhart oli alakuloinen, ja kun hänen äitinsä käski hänen kohoittaa katseensa, vastasi hän: »Minä olen kunniani jättänyt Styran kaupunkiin.»

»Ei niin, rakas poikani», pyysi äiti, »elä ajattele niin! Sinun kunniasi on Jumalan luona taivaassa, ja ihmisten kesken olet syysi sovittanut. Mikä voi enää mieltäsi myllertää? Isäsikin kotona on sinut taas vastaanottava, sillä hän suo minulle hyvää eikä tahdo olla ilman meidän monivuotista uskollista yhdyselämäämme. Mikä on esteenä sille, että alat uuden elämän ja että ilo meille kaikille vielä kukoistaa?»

»Minun sydämeni on esteenä», sanoi poika, »ettei Jumala minulle voi uutta elämää antaa».

Äiti raukka ajatteli: »Häneltä matkalla haihtuu suru, ennenkuin olemme kotia päässeet.» Hän oli iloinen siitä, että poikansa eli, ja hän puheli hänelle melkein iloisin sanoin huojentaakseen hänen suruaan.

Kovan rajuilman noustua saivat he yösijan muutamassa talonpoikaistalossa, ja Edelhart ajatteli: »Salama on minuun iskenyt, minä en voi enää parata.»

Seuraavana aamuna he matkasivat edelleen, Trosthilde äiti täynnä hyvää toivoa, että taivas on heille armollinen, ja Edelhart koko mielellään kietoutuneena synkkään kohtaloonsa. Tällä välin oli ollut kovia rankkasateita, jotka turmelivat matkaa jain tien, niin että heidän piti etsiä polku vuoren harjanteelta, ja he huomasivat, että koko Esslingin laakso oli tulvillaan.

Äiti raukka oli sängen vähän huomannut matkan vastuksia ja hän puheli vienosti hymyillen: »Olen vahvassa uskossa, että Jumala meitä suojelee. Kun hän on suonut minun nähdä sinut terveenä ja viedä sinut kotia, niin ei minun tarvitse häneltä muuta enää pyytää kuin että hän vastaanottaisi armollisesti minun sydämeni kiitoksen. Ja kunhan sinä vain saat mielesi lohdutetuksi, niin kaikki matkan vaivat ja vastukset eivät kykene mielenrauhaani

hävittämään. Olithan sinä, Edelhart, pienenä poikana aina iloinen, ja kun näin sinun hymyilevät silmäsi, niin sanoin: Hän on kelpo poika. Valhetta en voinut sinulta sietää, kuten lapsilla joskus on tapana, että kaikessa viattomuudessaan eivät tarpeeksi tarkoin pysy totuudessa. Siitä sinut heti totutin pois, sillä sanoin: Edelhart, minä voin otsastasi lukea, siihen on totuus kirjoitettu, sen vuoksi puhu niinkuin siihen on kirjoitettu. Silloin sinä aina sanoit asian oikein. Miten sinusta nyt olisi voinut tulla paha, kun et lapsena ollut! Minä tunnen sinut paremmin kuin sinä itse, ja Jumala tietää niinkuin minäkin, että saan sinusta taas iloita.»

Niin puheli äiti raukka, ja Edelhart kuunteli hänen sanojaan eikä voinut saada esiin hymyä kiittääkseen häntä. He jatkoivat matkaansa, kunnes heidän kulkunsa tuli estetyksi. Sillä kun he harjanteelta laskeutuivat laaksoon, oli vuolas joki tulvinut yli koko seudun, ja vesi kuohui mahtavana haudattuaan alleen viheriät pengerkäytävät. Autio ja kauhea oli näky. Joki oli vyöryttänyt alas summattoman suuria kallionlohkareita, joita vasten aallot vaahtoisina raivosivat. Syvemmillä paikoilla kiersi vesi kauheina pyörteinä. Kuohujen mukana kulki kaatuneita puita sekä hirsiä, lankkuja ja muuta puutavaraa ja talousesineitä hävitetyistä majoista. Toisella puolen jokea muutamalla kunnaalla oli talo ylikertaa myöten vedessä. Sieltä kuului avunhuutoja, ja hädässä olevat ihmiset siellä ojensivat käsiään ikkunoista. Kaksi talonpoikaa, jotka asuivat tällä puolen jokea turvassa olevalla vuoren rinteellä, olivat kantaneet veneen yläpuolella olevasta järvestä mennäkseen sillä apuun. Mutta kun he näkivät kuohuisen joen, kalpenivat he ja sanoivat: »On mahdotonta auttaa heitä, sillä se, joka veneellä lähtee tuohon kuohuun, on heti tuhon oma.»

Trosthilde ja Edelhart seisoivat rinteellä joen äyräällä ja katselivat. Trosthilde teki ristinmerkkejä ja rukoili onnettomien puolesta, jotka toisella puolen talossa, kuin suistuvassa saassa, huusivat apua kuoleman hädässä. Mutta Edelhartin silmät alkoivat loistaa ja hän sanoi talonpojille: »Pankaa vene vesille! Minä menen hätäytyneille apuun.»

»Sinäkö aiot sitä, mitä me emme voi!» sanoivat talonpojat.

»Minä sen teen!» vastasi Edelhart silmät loistaen ja sillä äänellä, ettei ollut enää epäilyksen sijaa. Mutta äiti raukka huusi: »Jumalan nimessä! Sinä poikani lähdet varmaan kuolemaan ja jätät minut

tänne. Sinä et voi heitä auttaa, vaan saatat tuhoon meidät mollemmat.»

»Äiti», sanoi Edelhart, »jos sinä minua rakastat, niin elä estä minua eläkä vihoita Jumalaa, joka minulle tämän tien osottaa saavuttaakseni elämän ilon. Kohtaloni on perin onneton ja minä tahdon voittaa onnellisuuteni ja kunniani, joka vaatii, että nuo tuolta autan.» Ja hän hyppäsi veneeseen, tarttui airoihin ja yli-inhimillisillä voimilla taisteli kuohua vastaan. Äiti raukka seisoi kuin kivettyneenä. Hänen sydämensä löi kuin kuolemantuskassa, ja hänen silmänsä seurasivat poikaa, joka uhmaili veden raivoa vastaan ja ankaran taistelun jälkeen lähenei vaaranalaista taloa, jonka yläker-taa aallot huuhtoivat. Niin toi Edelhart avun hädänalaisille, jotka nyt voivat iloita elämästään. Tämä pelastaja ei välittänyt mistään vaarasta eikä hurjistuneen virran uhkauksista, vaan aivan kuin Jumalan voiman vahvistamana suoritti pelastustoimensa. Miehen ja vaimon, joilla oli lapsia sylissä, ja heidän vanhan isoisänsä Edelhart voimakkain käsin nosti veneeseen, jossa oli heille kaikille kyllin tilaa, ja sitten sousti pyörteitten ja kuohujen läpi ja tuimasti taistellen kuoleman valtaa vastaan toi kaikki maalle. Oli riemua ja kuului ylistyksiä, ja äiti Trosthilde syleili poikaansa ilon valtaamana, — kun vielä kuului ääni talolta, jonka katonharja vain enää oli veden yläpuolella. Kattoluukusta näkyi puoli miehen ruumista. Hän huusi:

»Edelhart, pelasta minut, armahda minua, minä olen Gebolf, pelasta minut!»

Äiti Trosthilde tarttui syliksi poikaansa ja rukoili: »Se, joka sinut turmioon houkutteli, huutaa sinua taas, älä kuuntele häntä, rakkaani, kalliimpani, jää pois, jää tänne! Elä vihoita enää Jumalaa, joka sinulle jo suurimman apunsa on antanut, armahda äitiäsi ja jää!»

Pelastettu talonpoika sanoi vaimolleen: »Kas, se on pakolainen, jolle me toissa päivänä annoimme suojaa!»

Edelhart katsoa tuijotti tummaa olentoa, Gebolfia, ja sanoi äidilleen: »Minä olin vaipunut syntiin ja suruun, silloin lähetti Jumala minulle armonsa lähettilään saattaakseen minut taas onnellisuuteen, ja tämä lähettiläs on pahaenkeli Gebolf. Anna, äiti, minun mennä, minun täytyy hänelle apu viedä ja henkeni uskaltaa pelastaakseni hänen henkensä. Rakas äiti, anna minun mennä,

sillä niin on tehtävä!» Ja hän juoksi veneeseen äidin itkiessä kyynelten vallassa ja käsiään ojentaessaan poikansa jälkeen, joka voitokkaan sankarin tavoin kauheasti kohisevien kuohujen läpi taisteli uppoavaa taloa kohti. Gebolf tukka hajallaan oli kauhistuksesta kalpea, Edelhartin kasvoilla oli iloa ja varmuutta. Siinä kun Edelhart valmistausi pelastamaan toista veneeseen, luhistui talo virran painosta. Raivoisa pyörre syntyi sen sijalle, ryöstäen veneen mukaansa ja molemmat, sekä Edelhart että Gebolf, katosivat virtaan.

Äiti Trosthilde parkaisi ja hänen silmissään pimeni maailma. Talonpoikia oli kokoontunut paikalle, ja kaikki surullisina katselivat valittelevaa äiti raukkaa. Mutta pyörteestä muuan suuri aalto paiskasi ihmisruumiin siihen rannalle, jossa väkijoukko seiso. Se vedettiin maalle vedestä, ja se oli Edelhartin ruumis. Trosthilde tuli taas tajuihinsa, ja kun hän näki poikansa, heittäysi hän ruumiin viereen ja valitellen syleili sitä.

Pelastettu talonpoika astui hänen luo ja puhui pyytäen ja kehottaen:

»Äiti, rauhoittukaa Jumalan tähden, sillä poikanne vaeltaa jo siellä, missä valkeus on eikä ollenkaan pimeyttä ole. Me hänet haudamme vuoren rinteeseen, ja kun raivoisa vesi on taas laskeutunut, niin rakennamme hänen haudalleen kappelin, sillä teidän poikanne Edelhart on meidän suojeluspyhimyksemme.»

Toisetkin talonpojat sanoivat: »Me hankimme kivet kappelia varten, sen vannomme.»

Ja talonpojan vaimo puhui kyynelsilmin:

»Ja minä aina kesäisin tuon kukkia ja kaunistan hautakummun ja kappelin.»

Äiti Trosthilde ojentui istumaan niin, että hänen kalpean, mutta nyt kirkasmuotoisen Edelhartinsa pää lepäsi hänen sylissään. Tuskallisin katsein hänen silmänsä suuntautuivat taivaalle, mutta sitten kumartui hän taas katsomaan sylissä lepäävää ja lausui: »Minun poikani!»

Satu onnesta.

Reinholm palveli muuatta ankaraa miestä renkinä ja ajatteli: »Minkä vuoksi minun pitää aina palvella? Minä lähdän onnea etsimään.» Niin hän jätti herransa, kulki ja kulki ja tuli synkkään metsään. Siellä ei ollut kesäisen viheriää lehdistöä eikä kuulunut linnun laulua. Myrsky vonkui oksissa, ja kaukaa kuului huokaavia ääniä. Aurinko ei paistanut, ainoastaan kuu ja tähdet valaisivat synkässä metsässä. Reinholmin sydän oli surua täynnä. Hän tunsu olevansa yksin erämaan kauheuden keskellä, ja hän oli kuulevinaan susien ulvontaa. Hän arveli voivansa ne karkottaa kelpo kalikalla ja asteli surullisena edelleen puhellen itsekseen: »Eikö tämä metsä ikinä lopu?» — Nälkä ja jano ja kaikki matkan vastukset rasittivat häntä.

»Oi, etten koskaan olisi syntynyt!» huokasi hän. »Jumala auttakoon jokaista poikaparkaa, jonka täytyy niinkuin minun ansaita työllä ja vaivalla. Mutta minähän olen lähtenyt onnea etsimään. Siis rohkeasti eteenpäin, tämän erämaan täytyy kuitenkin joskus loppua.»

Kauan harhailtuaan ja kun hän jo oli aivan uuvuksissaan ja epätoivoisena, näki hän valon edessäpäin. Se loisti muutaman majan yli, ja majan ovella seisoi ihmeen kaunis nuori nainen.

Tämä kysyi: »Mihin sinä menet?»

»Menen onnea etsimään, ja olen jo kauan harhaillut tässä synkässä metsässä.»

Nainen sanoi siihen: »Olet sitten oikeaan osunut. Minun nimeni on Sälde ja minä jaan onnen lahjoja. Minusta näyttää sinulla olevan puhdas sydän. Mitä sinä mieluummin onnelta toivot?»

Reinholm vastasi riemastuneena: »Olen jo kauan toivonut itselleni mainetta.»

»Se olkoon sinulle suotu», sanoi nuori nainen.

Hän meni majaan, toi sieltä miekan ja antoi tämän Reinholmille sanoen: »Tällä sinä taistelet maineen itsellesi. Mene nyt!» Reinholm kiitti iloisena ja meni.

Metsä loppui, ja Reinholm näki viheriällä kankaalla kuninkaan matkaavan. Hänen nimensä oli Ruodbert. Tämä mielistyi nuoreen poikaseen, joka miekka vyöllä tuli hänen luokseen, ja sanoi tälle: »Haluatko palvella minua?»

»Sydämeni halulla», vastasi Reinholm, ja hän meni kuninkaan mukana tämän hoviin. Siellä hän sai hevosen ja varustukset ja palveli aseissa rohkeasti ja pelotta. Pian sen jälkeen oli tulossa sotatappelu, ja he pitivät neuvottelun ja päättivät lähettää yöllä Reinholmin vartijaksi kunnaalle, joka kohosi molempien leirien välillä. Hän ratsasti varovasti kunnasta kohden, sitten kunnaalle suuren tammen suojassa, joka kasvoi kunnaan harjalla. Viholliset sanoivat: »Kuu nousee taivaalle, ja tuon tammen oksien välitse paistaa toinen kuu.»

Se toinen kuu oli Reinholmin kypärä.

Hän kuunteli, kun tammen lehdet yötuulella kuiskasivat: »Joku on vartiassa. Miten se on päättävä?»

Reinholm vastasi: »Niinkuin minun sydämeni haluaa.»

Ja hyvin päättyikin. Sillä kun vihollisjoukko tuli kunnaalle, puolusti hän itseään voimakkaasti aina aamuun saakka. Silloin tulivat hänen sotatoverinsa ja ylistivät häntä. Mutta kuningas Ruodbert suuteli häntä ja sanoi:

»Sinä olet minun uskollinen asepoikani.»

Taistelu tapahtui. Siinä Reinholm kaatoi kaksintaistelussa vihollisten päällikön ja sai voiton.

He palasivat iloisina kuninkaan hoviin, ja Reinholmia kunnioitettiin eniten kaikista. Kuningas Ruodbert sanoi: »Sinä olet minun uskollinen sotapäällikköni.» Sitten palveli hän uskollisesti aseissa, tappeli aina uusissa taisteluissa ja sai voittoja, niin että hänen tekojensa maine kaikui mailla ja merillä. Eräänä päivänä hän tutkisteli sydäntään ja huomasi, ettei se ollutkaan onnellinen. Alakuloisena sanoi se: »Nuori neito Sälde on minut pettänyt. Hän ei ole maineeseen yhdistänyt onnea.»

Silloin Reinholm pukeutui tuntemattomaksi ja lähti kuninkaan hovista. Hän kulki ja kulki ja tuli synkkään metsään, jossa hän harhaili kauan. Susia hän ei enää pelännyt, kun hän nyt oli

urhokas sankari. Mutta alakuloisuus häntä vaivasi, ja hän kirosi elämäänsä. Äkkiä näkyi valo. Se paistoi majan ylitse, ja majan ovelle oli ihmeen kaunis nainen.

Tämä kysyi: »Mitä sinä tahdot?»

»Tässä, ota tämä miekka takaisin», sanoi Reinholm. »Se on minulle tuottanut paljon kunniaa ja mainetta, mutta onnea se ei ole minulle hankkinut. Ja minä olen lähtenyt onnea etsimään. Se minun pitää löytää taikka sitten kuolla.»

Nuori kaunis neito Sälde otti miekan, vei sen majaan, tuli taas ulos ja sanoi: »Koska sinulla on puhdas sydän, niin annan sinulle toisen onnen lahjan, jota saat pyytää. Mitä tahdot?»

Reinholm vastasi: »Kiitos sinulle, neito Sälde. Minä saavutin paljon kunniaa, mutta kuninkaan hovissa puuttui minulta omaisuutta jaellakseni runsaasti lahjoja niinkuin minun olisi pitänyt. Myöskin näin paljon köyhiä, eikä minulla ollut rahaa, jolla olisin voinut ilahuttaa tarvitsevaa. Sen, jolla on tarpeeksi rikkautta, täytyy olla onnellinen!»

»Sinä siis toivot itsellesi rikkautta?» kysyi nuori nainen, Sälde.

»Niin!»

Neito Sälde meni majaan ja toi sieltä nahkaisen kukkaron ja sanoi: »Ota tuosta niin paljon kun haluat, se ei koskaan tyhjene. Mene nyt!»

Reinholm lähti, ja kun hän tuli metsästä, näki hän suuren kaupungin lukemattomine torneineen, joitten huiput välkkyivät iltauringon valossa. Hän meni muutamasta portista, astui katua ja haki majapaikkaa yötä ollakseen. Mutta häntä ei otettu missään vastaan, kun hän näytti köyhältä. Hän kuljeskeli katuja ja huomasi tavattoman komean palatsin, joka oli juhlallisesti valaistu. Kyselyään sai hän muutamalta kaupunkilaiselta tietää, että tämä talo oli muutaman ylen rikkaan kauppiaan. Reinholm astui palatsiin ja palvelijoiden estelemisistä huolimatta hän pyrki kauppiaan luo. Tämä istui yksinään huoneessaan, ja hänen muotonsa oli surullinen.

»Sinä pidät loistavaa juhlaa, kuten minusta näyttää», sanoi Reinholm, »ja istut yksinäsi ja suruissasi täällä. Miten voin sen ymmärtää?»

Kauppias katseli hyvin kummissaan köyhästi puettua vierasta, mutta vastasi kuitenkin hänelle: »Mitä voisין muuta olla kuin

suruissani! Minun omaisuuteni on loppumassa, vaikka minua pidetään summattoman rikkaana. Isoisäni on hankkinut rahat, isä on niitä vähentänyt ja minun käsissäni ne ovat yhä huppenneet. Nyt istun tässä ja aion lopettaa elämäni ja vietän viimeistä juhlaa tyydytyksekseni. Mutta ei tahdo tulla siitäkään mitään. Kunpa saisin myydyksi tämän talon ja kaikki mitä siinä on, niin olisin autettu. Menisin silloin toiseen kaupunkiin ja alkaisin uuden elämän.»

»Paljonko tahdot tästä talosta kaikkineen?» kysyi Reinholm.

Kauppias ei voinut pidättää hymyään, kun hän kuuli köyhän näköisen vieraansa kysymyksen. Kuitenkin hän ilmoitti hinnan.

»Sinun määräämäsi hinta on minusta kohtuullinen», sanoi Reinholm, »ja minä ostan talosi».

Ja niin tapahtui. Reinholm oli nyt komeassa palatsissa isäntänä, ja entinen isäntä meni tyytyväisenä toiseen kaupunkiin. Kaupunkilaiset aluksi hämmästyivät, mutta sitte pian tottuivat uuteen kauppiaseen. Tällä näytti olevan omaisuutta mittaamattomasti ja hän antoi paljon yhteishyväksi, mikä hänelle tuotti kiitosta ja kateutta. Rahaherrana Reinholm hallitsi ja vallitsi mahtavana ja sai kokea omistamisen ylpeätä iloa.

Mutta kun hän kerran kysyi sydämetään, oliko tämä onnellinen, niin kävi hän alakuloiseksi, kun sydän kuiskasi: e n. Reinholm lahjoitti silloin palatsinsa kaupungille, jätti kaikki maat ja mantunsa ja kulki kauas. Hän tuli siihen synkkään metsään, harhaili kauan ja vihdoin näki majan, jonka yli kirkas valo loisti. Nuori nainen Sälde seisoi majan ovella ja kysyi: »Mitä tahdot?»

»Sinä olet minulle rikkautta antanut», vastasi Reinholm, »minulla oli valtaa, mutta minä en ole onnea tavannut. Köyhällä sotamiehellä on enemmän iloa saalishitusestaan, jonka hän on saanut henkensä uhalla, kuin rikkaalla, joka vaivatta tuhansia kultakolikoita ammentaa kukkarosta. Tuossa, ota takaisin lahjasi, onnea ei ole rikkaudessa, jota minä olen lähtenyt etsimään.»

Nuori nainen Sälde otti nahkaisen kukkaron Reinholmin kädestä, vei sen majaan, tuli sitten takaisin ja kysyi: »Mitä vielä on minun annettava sinulle, kun ei kunnia eikä rikkaus sinua onnelliseksi ole saanut?»

Reinholm vastasi: »Jos minun on tästä synkästä metsästä

vielä toivoen lähdeittävä, niin tahdon onnen etsiä rakkaudesta. Anna minulle rakkaudentaika.»

»Siihen ei tarvita muuta kuin sinut itse», vastasi nuori Sälde. Ja hän kosketti Reinholmin otsaan ja nuorensi hänet, niin että Reinholm tunsii elämänsä iloiseksi. Sitten sanoi haltijatar: »Mene nyt, etsi itsellesi rakkauden onni.»

Reinholm kiitti ja lähti matkaan. Kun hän metsästä pääsi, oli hänen edessään pienoinen kaupunki muureineen ja torneineen, ja se miellytti häntä kovin. Hän ei ollut sitä koskaan nähnyt, mutta se tuntui kotoiselta. Hän astui portista sisään ja katuja kuljettauan tuli hän muutaman pienen puutarhan luo, jossa oli nuori tyttö, kaunis kuin kirkas päivä. Hän kasteli kukkia ja vihanneksia, kitki rikkaruohoja kukkasaroista ja haisteli kukkivaa seljapensasta. Silloin hänen katseensa sattui Reinholmiin, joka seisoi ulkopuolella ja toivotti hänelle hyvää huomenta. Tyttö punastuen vastasi tervehdykseen. Reinholmin sydämessä heräsi heti rakkaus, ja hänestä tuntui onnelta ammentaa tytön silmistä valoa omiinsa. Reinholmin kysymyksiin vastasi tyttö, että hänen nimensä oli Ilse, ja hänen isänsä oli aseseppä Eckeberit. Reinholm ei väsynyt katselemaan tytön vartaloa, kasvoja, vaaleaa tukkaa, ja hänen sydämensä hehkuen lausui: »Tämä on onni!»

Ilse seisoi hämillään ja punastuen miehen edessä, joka kiipesi puutarhan aidan yli, ja Reinholm tunsii, että tytön sydän oli hänen taipuvainen. Ja hän puristi tytön kättä sydämellisesti luvaten tulevansa uudelleen. Asesepän talo oli miellyttävän ja komean näköinen, ja Reinholm meni Eckeberit mestarin pajaan ja tarjoutui sälliksi. Hän osasi takoa aseita kuin kuka muu hyvänsä, ja vanha mestari oli hänestä hyvillään sekä oli mielissään siitä, että Reinholm ja talon tytär näyttivät rakastavan toisiaan. Jonkun ajan kuluttua Reinholm pyysi Ilseä omakseen, eikä häneltä kielletty. Kirkosta meni hän suloisen vaimonsa kanssa komeaan sepän taloon, ja vanha Eckeberit luovutti ammattinsa vävyllään ja itse asettui lepäämään. Kun Reinholm syleili nuorta vaimoan, niin hänen sydämensä riemuitsi autuaana, eikä hän ajatellut onnea, koska hänellä oli onnen suuri lahja, hekkuma.

Ammatissaan hän sitten toimi tyytyväisenä mestarina, ja kaupungin porvarit kunnioittivat häntä ja valitsivat hänet raatiheraksi. Mutta sitten kerran Reinholm tutkisteli sydäntään ja kau-

hukseen kuuli, ettei se ollutkaan onnellinen. Jos Ilse rouva monessa asiassa olikin uskollisesti kuuliainen miehelleen, niin vaati hän myöskin, että hänen miehensä antoi hänelle sananvallan kaikkialla, missä hänestä näytti oikeus sitä vaativan, ja siihen Reinholm suostui vastahakoisesti. Jokainen selkkaus, jota joku muu olisi pitänyt vain välttämättömänä pilvenä avioliiton taivaalla, tuntui häiritsevän hänen sydämensä rauhaa. Hän tunsu, ettei hän ollut onnellinen, koska hänen sydämensä oli kieltävästi vastannut, ja koska hän oli lähtenyt onnea etsimään, niin näytti hänen elämänsä olevan hukkaan mennyttä, jos hän kauemmin odotteli.

Tapahtui, että porvaristo lähti kaupungista asettettuna kohtaamaan avonaisella kentällä muutamia ritariherroja, jotka olivat vihollisuhteissa kaupungin kanssa. Reinholm mestari johti joukkoa, taisteli urhokkaimmin kaikista, ja porvarit ajoivat vieraat herrat pakoon. Ylpeinä palasivat he kotia, vaan eivät kuitenkaan iloisina, sillä heidän uljas johtajansa Reinholm oli kadonnut. Ei kukaan tiennyt paikkaa, missä hän oli kaatunut, ja hänen hautaansa ei voinut tietää muu kuin kuu ja aurinko. Hänen leskensä, kaunis rouva Ilse, suri yhden vuoden ja lohdutti sitten mielensä menemällä uuteen avioliittoon.

Reinholm pysyi kadoksissa. Kun voitto oli saavutettu, oli hän seurannut pakenevaa vihollista vielä jonkun aikaa, kunnes tapasi itsensä yksinäisessä seudussa. Silloin viskasi hän aseet luotaan, pesi kasvonsa ja kätensä metsän lähteellä ja kulki kauas. Kauan hän kulki, kunnes taas oli synkässä metsässä. Puitten välitse näkyi valo, ja hän näki majan, ja majan ovella seisoi nuori neito Sälde.

»Mitä tahdot?» kysyi tämä. »Etkö ole rakkautta löytänyt?»

»Minä löysin hekkuman», vastasi Reinholm, »ja sydämeni oli siitä kylläinen. Mutta onnea minä en ole vielääkään löytänyt, ja hekkuman autuus katosi, kun kodissani syntyi epäsopu.»

»Mitä voin sinulle vielä antaa?» sanoi haltijatar. »Sinulla on ollut maine, rikkaus, rakkaus, onnen suurimmat lahjat, mitä ihmiselle annetaan. Mitä vielä tahdot? Reinholm katsahti naiseen, joka taivaallisen kauneuden ympäröimänä, seisoi hänen edessään. Ääretön halu heräsi hänen sydämessään ja hän huusi: »Mitäkö tahdon? Onnenko? Sinut itsesi tahdon omistaa! Mikä hullu olin tavotellessani muuta, kun sinä edessäni seisoit! Sinun luo pyrin,

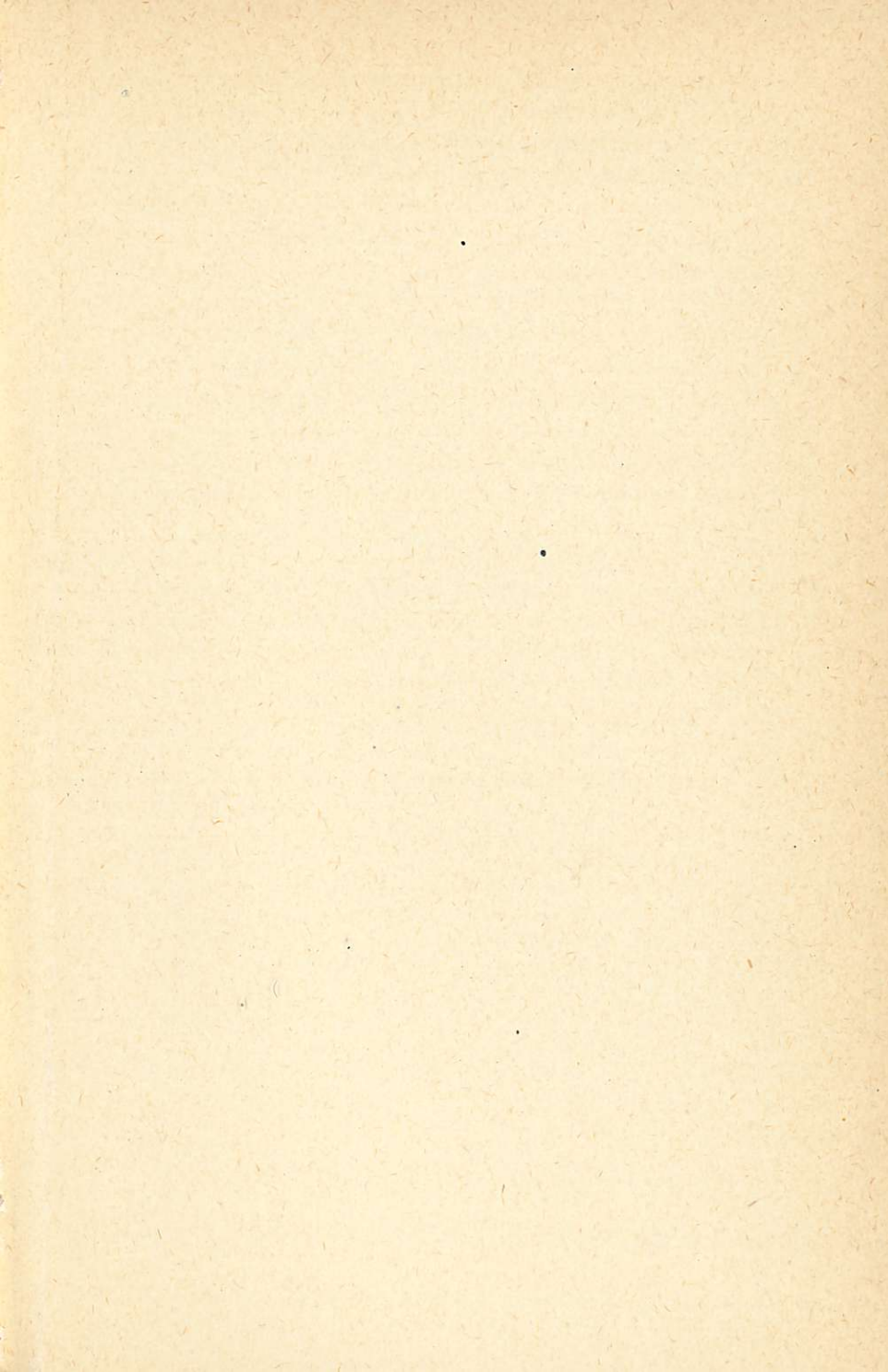
sinun katseesi täyttää minut aavistuksella taivaallisesta hekkumasta, sinä olet olennoitunut autuus, sinua rakastan, sinut tahdon omakseni, ja sinussa tahdon syleillä onnen loppumattomaksi sydämen riemuksi. Ole minun!»

»Hupakko!» vastasi nuori nainen ankarana. »Minä olen antanut sinulle onnen kalliit lahjat. Minua itseäni et voi omistaa, sillä minä en kuulu maailmaan, vaan taivaaseen, jossa minun kotini on.»

Tämän sanottuaan hän katosi. Reinholm puhkesi valituksiin ja astui majaan. Mutta tämä oli tavallinen, tyhjilleen jäänyt metsämaja, jossa ei ollut muuta kuin paljaat seinät. Huoaten ja murheellisena hän poistui ja astui synkkää metsää, kunnes pääsi sen reunaan. Siitä kulki hän edelleen. Tuli vastaan hänen entinen isäntänsä, jota hän muinoin oli renkinä palvellut kovassa työssä ennenkuin lähti onnea etsimään. Tämä huusi: »Kas, maankiertäjä! Missä olet niin kauan kuljeksinut? Sinä vekkuli! Sinä tahdoit pötkiä luotani! Mutta nyt olet taas käsissäni ja saat tuimasti palvelella kaiken sen ajan edestä, minkä olet minulta varastanut.»

Huoaten alistui Reinholm kovaan työhön kuten ennen ja palveli isäntäänsä elämänsä loppuun. Kun hän kuolemaa teki, kuis-kasi hän ennen eroaan: »Nyt hänet löydän, nuoren naisen, onnen! Sillä hänhän sanoi, ettei hän kuulu maailmaan, vaan taivas on hänen kotinsa.»

Sitten hän hymyili autuaallisesti ja kuoli.



Mailta ja Meriltä

Seikkailukirjasarja, toimittaa Teuvo Pakkala. Kukin kirja maksaa ainoastaan
..... 25 penniä

- N:o 1. **Karkuri.** Kertomus Tyy-
nen meren saarelta.
- N:o 2. **Taistelu paalumajalla.**
Kertomus Amerikan aarniomet-
sistä.
- N:o 3. **Aamukellot.** Tarina ul-
jaasta Veronika-neidistä.
- N:o 4. **Kylmä sydän.** Peikko-
tarina.
- N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihme-
lukko.** Itämaalainen seikkailu-
kertomus.
- N:o 6. **Ihmeitten maassa.** Kreik-
kalaisia satuja.
- N:o 7. **Tito.** Jännittävä kerto-
mus arosudesta.
- N:o 8. **Musta kaleerilaiva.**
Merikertomus v:lta 1599.
- N:o 9—11. **Nansenin pohjois-
naparetkiltä.** N:o 9. Laivalla
napameritse. N:o 10. Suksilla
ja kajakilla. N:o 11. Talvea saa-
rella nimettömällä.
- N:o 12. **Yö metsästäjän ko-
dissa.** Neljä seikkailurikasta
kertomusta.
- N:o 13. **Apahien hyökkäys.** Seik-
kailuja kaukaisessa lännessä.
- N:o 14. **Kaksijalka.** Kertomus
siitä miten ihminen on tullut
luomakunnan herraksi.
- N:o 15. **Nini.** Kertomus Rans-
kan vallankumousajoilta.
- N:o 16. **Sidi Numan ja hänen
hevosensa.** Uusia kertomuksia
arapialaisesta sarjasta 1001 yön
tarinoita.
- N:o 17. **Lumimyrskyssä.** Kolme
kertomusta.
- N:o 18. **Eksyksissä präria-
aavikolla.**
- N:o 19. **Saarroksissa.** Ranskan
ja Saksan viime sodasta.
- N:o 20. **13-vuotias sankari.** Ker-
mus buuri-sodasta.
- N:o 21. **Tiibetissä vankina.**
Jännittävä kertomus retkeilijän
seikkailusta.
- N:o 22. **Kohtalonsa tietä.** Kaksi
kertomusta.
- N:o 23. **Pyörremyrskyn hyvä-
työ.** Kaksi jännittävää kerto-
musta.
- N:o 24. **Vuoren vanhus.** Erin-
omaisia eläintarinoita.

.....
Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä